

۹۸۱۵۹۵

مسایل ویژه در صنعت دام سبک

(گوسفند و بز)

همراه با اطلس رنگی

تألیف:

داوود نعمتی

شهرام مقصودی

نشر آقای کتاب

۱۳۹۹

سرشناسه	: نعمتی، داود، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: مسایل ویژه در صنعت دام سبک (گوسفند و بز) همراه با اطلس رنگی / تالیف داوود نعمتی، شهرام مقصودی.
مشخصات نشر	: تهران: آقای کتاب، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۸ص: مصور (رنگی).
شابک	: 978-622-217144-5
وضعیت فهرست نویسی	: فینیا
یادداشت	: کتابنامه: ص: ۳۲۳.
موضوع	: گوسفندداری -- ایران
موضوع	: Sheep farming -- Iran
موضوع	: دامپروری -- ایران
موضوع	: Animal culture -- Iran
موضوع	: دامپروری
موضوع	: Animal culture
موضوع	: گوسفندها -- ایران -- نژاد
موضوع	: Sheep breeds-- Iran
موضوع	: بزها -- نژادها
موضوع	: Goat breeds
موضوع	: بزها -- ایران -- اصلاح نژاد
موضوع	: Goat Breeding -- Iran
شناسه افزوده	: نصر، بهرام، ۱۳۵۲ -
شناسه افزوده	: مقصودی، شهرام، ۱۳۵۳ -
رده بندی کنگره	: ۵/۳۷۵SF
رده بندی دیویی	: ۳۰۸/۶۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۳۰۰۵۷

ناشر	: آقای کتاب
عنوان	: مسایل ویژه در صنعت دام سبک (گوسفند و بز)
مؤلف	: داوود نعمتی - شهرام مقصودی
نوبت چاپ	: اول / ۱۳۹۹
تیراژ	: ۱۰۰ جلد
قیمت	: ۸۰ هزار تومان
شماره شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۷-۱۴۴-۵

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر یا مؤلف، نشر یا پخش کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به ناشر می باشد.

آدرس نشر و محل توزیع: تهران، میدان انقلاب، ابتدای خ وحید نظری، بن بست بختیاری، پلاک ۷، واحد ۱

تلفن و دورنگار: ۶۶۱۷۶۸۹۱

سایت: www.aghayeketab.ir ایمیل: Info@aghayeketab.com

"مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفین می باشد"

۸۵	 صور
۸۶	 صور
۸۷	 صور
۸۸	 صور
۸۹	 صور
۹۰	 صور
۹۱	 صور
۹۲	 صور
۹۳	 صور
۹۴	 صور
۹۵	 صور
۹۶	 صور
۹۷	 صور
۹۸	 صور
۹۹	 صور
۱۰۰	 صور

۵۱	 صور
۵۲	 صور
۵۳	 صور
۵۴	 صور
۵۵	 صور
۵۶	 صور
۵۷	 صور
۵۸	 صور
۵۹	 صور
۶۰	 صور
۶۱	 صور
۶۲	 صور
۶۳	 صور
۶۴	 صور
۶۵	 صور
۶۶	 صور
۶۷	 صور
۶۸	 صور
۶۹	 صور
۷۰	 صور
۷۱	 صور
۷۲	 صور
۷۳	 صور
۷۴	 صور
۷۵	 صور
۷۶	 صور
۷۷	 صور
۷۸	 صور
۷۹	 صور
۸۰	 صور
۸۱	 صور
۸۲	 صور
۸۳	 صور
۸۴	 صور
۸۵	 صور
۸۶	 صور
۸۷	 صور
۸۸	 صور
۸۹	 صور
۹۰	 صور
۹۱	 صور
۹۲	 صور
۹۳	 صور
۹۴	 صور
۹۵	 صور
۹۶	 صور
۹۷	 صور
۹۸	 صور
۹۹	 صور
۱۰۰	 صور

۸۴	انواع پرواربندی
۸۴	فوت و فن پرواربندی
۸۵	نکات طلایی پرواربندی
۸۶	ساختمان و تاسیسات
۸۶	اصول جایگاه
۸۶	جایگاه مناسب جهت پرواربندی
۸۷	طبقه‌بندی گوسفند پروری
۸۸	مشخصات گوسفند پروری
۹۲	روش‌های ساده برای جلوگیری از تلفات بره
۹۲	مقدمه
۹۲	توصیه‌های لازم برای کاهش میزان تلفات بره‌ها
۹۳	ملاحظات دامدار در خصوص میش‌های سقط کرده گله ...
۹۴	عوامل بعد از تولد
۹۴	تغذیه گوسفند پروری
۹۴	مواد قابل استفاده در تغذیه گوسفند پروری
۹۴	نیاز غذایی دام پروری
۹۵	چیره غذایی مورد نیاز گوسفند پروری
۹۵	اصول تهیه چیره متعادل
۹۵	زمان خاتمه پرواربندی
۹۵	چکیده مطالب
۹۶	پرورش گوسفند به شکل مصنوعی
۹۶	مقدمه
۹۶	پرورش بره‌ها با شیشه و پستانک
۹۶	پرورش بره‌ها با سیستم‌های اتوماتیک
۹۶	پرورش بره‌ها در محفظه یا اتاقک بره
۹۶	بخش‌ها و تجهیزات مورد نیاز
۹۷	انتخاب چراک جایگزین شیر
۹۸	اصول پرورش مصنوعی بره
۹۹	انتخاب بره برای پرورش مصنوعی
۹۹	شروع پرورش مصنوعی
۹۹	غذای مکمل و آب
۱۰۰	از شیر گرفته شدن بره‌ها
۱۰۰	مراقبت و بهداشت
فصل ۴ طرح‌ریزی پرواربندی	
۱۰۱	پرورش گوسفند و بز و آینده آن در کشور
۱۰۱	ضرورت اجرای طرح‌های پرواربندی از منظر امنیت غذایی و سلامت جامعه در کشور
۱۰۲	شغل پرورش دهنده گوسفند
۱۰۲	طرح پرورش صنعتی گوسفند
۱۰۳	پرورش گوسفند و سوددهی حاصل از آن از نگاه یک کارشناس
۱۰۳	پرورش گوسفند و سوددهی حاصل از آن از نگاه یک حرفه‌ای
۱۰۴	پرورش گوسفند و سوددهی حاصل از آن از نگاه یک کارآفرین
۴۸	گوسفند مهریان
۴۹	معرفی گوسفند نژاد ایل دو فرانس
۴۹	معرفی گوسفند نژاد رومن
۴۹	معرفی گوسفند نژاد شاروله
۵۰	معرفی گوسفند نژاد سافولک
۵۰	منشاء نژاد و قابلیت‌های آن
۵۱	معرفی گوسفند نژاد لاکن
۵۱	منشاء نژاد و قابلیت‌های آن
۵۱	معرفی گوسفند نژاد بلانش مسیف سنترال
فصل ۲ راهنمای حرفه‌ای گوسفند ایرانی	
۵۳	اشاریاری
۵۴	عربی
۵۵	بههمه ای
۵۶	بلوچی
۵۷	دلّاق
۵۸	فراهانی
۵۹	فشندی
۶۰	قزل
۶۱	کبوده شیراز
۶۲	هراکي
۶۲	کلکوئی
۶۲	قره گل
۶۲	کرمانی
۶۶	کردی
۶۷	لک قشقایی
۶۸	لری
۶۹	لری بختیاری
۷۰	ماکویی
۷۱	مهریانی
۷۲	مغانی
۷۴	نایینی
۷۵	سنگسری
۷۶	سنجابی
۷۷	شال
۷۸	تالشى
۷۹	ترک قشقایی
۸۰	زندى
۸۱	زل
فصل ۳ پرواربندی گوسفند	
۸۳	مقدمه
۸۳	تعریف پرواربندی
۸۳	مزایای پرواربندی
۸۳	عوامل اساسی در یک پرواربندی موفق
۸۴	روش‌های پرواربندی

۱۳۹	فضای آخور
۱۳۹	آب
۱۳۹	مدیریت قوچ
۱۴۰	اگر دوبار زایش در سال مورد نظر باشد
۱۴۰	اصول تغذیه قوچ‌های مولد
۱۴۱	خوراک‌های مکمل برای گوسفند
۱۴۱	انتخاب خوراک‌های مکمل
۱۴۱	بلوک‌های لیسیدنی
۱۴۱	دانه‌های غلات
۱۴۲	لوبن
۱۴۲	گاه غنی شده
۱۴۳	ارزیابی کیفیت خوراک دام
۱۴۳	ارزیابی با حس لامسه
۱۴۳	ارزیابی با حس چشایی
۱۴۴	ارزیابی با حس بینایی
۱۴۴	ارزیابی با حس بویایی

فصل ۷ اصلاح نژاد دام سبک

۱۴۵	تعریف اصلاح نژاد
۱۴۵	اهداف عملیات اصلاح نژاد
۱۴۵	نحوه اجرای عملیات اصلاح نژاد
۱۴۶	تلقیح مصنوعی در گوسفند و بز
۱۴۶	مزایای استفاده از تلقیح مصنوعی در گله
۱۴۶	اهداف مراکز و ایستگاه‌های اصلاح نژاد دامی کشور
۱۴۶	معرفی اجمالی مراکز اصلاح نژاد دام شمال شرق کشور
۱۴۷	(عباس آباد)
۱۴۷	اهداف و وظایف کلی این ایستگاه
۱۴۷	تشریح مالی اصلاح نژاد دام (گوسفند قره گل)
۱۴۷	اهداف و وظایف کلی این ایستگاه
۱۴۸	روش تلقیح مصنوعی در گوسفندان
۱۴۸	جیره فلاش
۱۴۸	تلقیح مصنوعی چیست؟
۱۴۸	روش‌های تلقیح مصنوعی گوسفندان براساس نوع تخلیه
۱۴۸	اسپر

فصل ۸ بیماری گوسفند و بز

۱۴۹	انواع بیماری گوسفند و بز
۱۵۳	برای گوسفند و بز چه واکسن‌هایی تزریق می‌شود؟
۱۵۴	واکسن کشته آگاکسی
۱۵۴	واکسن آبله بزی TC سویه گرگان
۱۵۴	واکسن آبله گوسفندی TC سویه RM/65
۱۵۵	واکسن زنده آتراكس (شاربن)
۱۵۶	واکسن شاربن غلامتی
۱۵۷	واکسن مشترک شاربن غلامتی - سپتی سمی هموراژیک
۱۵۷	واکسن بروسلا آبورتوس سویه Fd S19 (دز کامل)
۱۵۸	واکسن بروسلا آبورتوس سویه Rd S19 (دز کاهیده)
۱۵۸	واکسن بروسلا آبورتوس ایرییا برای گوساله

برتری سیستم علوفه هیدروپونیک (صنعتی مکانیزه) به	
اجرای مرتعی (ستی)	۱۰۵
اجرای طرح چندقلوزایی دام سبک	۱۰۶
پرورش گوسفند چندقلوزا کسب و کاری با سوددهی بالا	۱۰۶
پرورش گوسفند افشاری کسب و کاری با سوددهی بالا	۱۰۷
پرورش گوسفند رومانف کسب و کاری با سوددهی بالا	۱۰۷
پرورش گوسفند به روش ایستایی و دوقلوزایی در کشور	۱۰۸
گوسفند افشاری به کمک صنعتی کردن پرورش گوسفند	
می‌آید	۱۰۸
ژن چندقلوزایی گوسفند افشار به تولید انبوه می‌رسد	۱۰۸
مقایسه پروارندگی گوساله و گوسفند	۱۰۹
مقدار و ارزش تولیدات سالانه	۱۲۵

فصل ۵ رفاه‌های تغذیه‌ای گوسفند

۱۲۹	سیستم باز
۱۲۹	سیستم نیمه باز
۱۲۹	سیستم بسته
۱۲۹	چرا! در مراتع

فصل ۶ تغذیه گوسفند

۱۳۱	مقدمه
۱۳۱	اهمیت تاثیر جیره متعادل در تغذیه گوسفند
۱۳۱	اصول تغذیه گوسفند بر پایه مراحل رشد
۱۳۲	تغذیه در دوران شیردهی
۱۳۲	مواظبت از بره‌ها از زایش تا از شیرگیری
۱۳۳	تغذیه بره از تولد تا از شیرگیری
۱۳۳	تغذیه بره‌های یتیم (بی‌مادر)
۱۳۴	تغذیه بره‌ها از زمان از شیرگیری تا فروش
۱۳۴	تغذیه بره‌میش‌های جایگزینی
۱۳۵	تغذیه و آماده کردن قوچ
۱۳۵	توصیه‌های عمومی برای تغذیه میش‌ها
۱۳۵	میش‌های خشک و میش‌های در آغاز آبستنی
۱۳۵	میش‌ها در اواخر آبستنی (۴ تا ۶ هفته آخر آبستنی)
۱۳۵	میش‌هایی که از بره‌ها پرستاری می‌کنند
۱۳۶	مدیریت تغذیه در میش‌ها
۱۳۶	مدیریت تغذیه بره‌ها
۱۳۶	خوراک دهی گله میش
۱۳۷	آزمایش کیفی خوراک‌ها
۱۳۷	دانستن تغییر نیازهای غذایی در طول چرخه تولید
۱۳۷	مرحله نگهداری (۱۶-۲۰ هفته)
۱۳۷	مرحله جفتگیری و فلاشینگ
۱۳۸	اوایل بارداری (۱۵ هفته)
۱۳۸	اواخر بارداری (۴ هفته آخر)
۱۳۸	دوره شیردهی (۱۲-۶ هفته)
۱۳۸	سیستم افزایش بهره‌زایی
۱۳۸	فرمول نویسی جیره
۱۳۹	محاسبه وضعیت بدنی

۱۹۷.....	بزه‌های گوستی	۱۵۹.....	واکسن بروسلوز گاو بالغ ایریا
۱۹۷.....	جایگاه و تجهیزات لازم	۱۶۰.....	واکسن RB51 (تب مالت)
۱۹۸.....	بلوغ جنسی	۱۶۱.....	واکسن بروسلا ملی تنسیس سویه FD Rev1
۱۹۸.....	فصل جفت گیری	۱۶۱.....	واکسن RD. REV1 (تب مالت)
۱۹۸.....	فحلی در بز ماده	۱۶۲.....	واکسن زنده طاعون TC سویه پلورایت
۱۹۹.....	فیزیولوژی هضم	۱۶۲.....	واکسن تب برفکی (FMD)
۱۹۹.....	آمونیاک شکمبه و سرعت هضم	۱۶۴.....	(واکسن ضد اسهال گوساله‌ها) Kolibin-Re
۱۹۹.....	سرعت عبور و حجم شکمبه	۱۶۴.....	واکسن پاستورلوز گاو و گاو میش
۱۹۹.....	مصرف خوراک	۱۶۵.....	واکسن پلی والان آنترتوکسمی
۲۰۰.....	انرژی	۱۶۶.....	واکسن قانقاریای کبدی
۲۰۰.....	نیازهای انرژی نگهداری	۱۶۶.....	واکسن تیلریوز گوسفندی
۲۰۰.....	نیازهای انرژی نگهداری	۱۶۶.....	واکسن تیلریوز گاو
۲۰۱.....	مقدمه	۱۶۸.....	واکسن غیر فعال لیتوز را
۲۰۲.....	شکل ظاهری	۱۶۹.....	واکسن هاری
۲۰۲.....	دستگاه گوارش	۱۶۹.....	اطلاعات حجم ویال، کسن‌های دامی، آنتی ژن‌ها و میزان مصرف در انواع دام
۲۰۳.....	تولیدمثل	۱۷۰.....	تب خونریزی دهنده کریمه، خنگو
۲۰۳.....	نژادهای بز	۱۷۰.....	انگل دیکروسلیم در کبد گوسفند
۲۰۴.....	گوشت بز یا گوسفند کدام بهتر است؟	۱۷۲.....	سقط جنین کلامیدیایی
۲۰۴.....	اهمیت پرورش بز	۱۷۳.....	وجود نوعی کیست در گوشت گوسفند گاه به نام سستی سرکوبی
۲۰۵.....	مزایای پرورش بز	۱۷۳.....	بیماری کیست هیداتید/ کیداتیک (کیلک)
۲۰۶.....	معایب پرورش بز	۱۷۴.....	بیماری‌زایی
۲۰۶.....	سیستم‌های پرورش بز	۱۷۴.....	مورفولوژی
۲۰۷.....	پرورش بز در ایران	۱۷۴.....	علایم بالینی
۲۰۸.....	مشکلات صنعت پرورش بز در ایران	۱۷۴.....	تشخیص و درمان
۲۰۸.....	پرورش بزه‌های شیری	۱۷۵.....	بیماری آگالاکسی
۲۱۰.....	برخلاف از نژادهای برتر شیری	۱۷۶.....	طاعون نشخوارکنندگان کوچک
۲۱۰.....	پرورش بز مورس اسپانیایی		
۲۱۱.....	آشنا با پرورش بز		
۲۱۱.....	آشنایی با بز آلبان		
۲۱۲.....	کدام نژاد انتخاب کند؟ سانن یا آلبان		
۲۱۲.....	واردات بز سانن، اسپین، فرانسه		
۲۱۴.....	اولین و بزرگترین تولیدکننده بز شیری نژاد سانن، آلبان و گوسفند رومانوف اصل در کشور		
۲۱۴.....	توجیه اقتصادی بزه‌های شیری		
۲۱۵.....	فوت و فن پرورش بز سانن از نگاه یک کارآفرین		
۲۱۶.....	درآمد ۸ میلیونی با ۱۰ بز/اشتغال‌زایی با شیر بز فرانسوی		
۲۱۶.....	طرح پرورش بز شیری		
۲۱۷.....	بز از نظر رده‌بندی جانوری		
۲۱۸.....	طریقه سرمایه‌گذاری		
۲۱۸.....	ویژگی‌های بارز بز سانن		
۲۱۹.....	کشت در کنار صنعت		
۲۱۹.....	آیندهای روشن		
۲۲۰.....	بز بیار، پول ببر!		
۲۲۰.....	به چه نیاز داریم؟ خرجش چقدر است؟		
۲۲۰.....	مجوز		
۱۸۳.....	مقدمه	۱۸۳.....	آمار بز
۱۸۳.....	شناخت بز در رده بندی جانوران	۱۸۴.....	روش‌های طبقه‌بندی
۱۸۴.....	پراکندگی بز در دنیا	۱۸۴.....	اهمیت اقتصادی پرورش بز
۱۸۴.....	معایب پرورش بز	۱۸۷.....	شناسایی خصوصیات عمده بز
۱۸۷.....	شناسایی خصوصیات عمده بز	۱۸۸.....	خصوصیات فیزیولوژیک و هماتولوژیک
۱۸۸.....	خصوصیات دستگاه گوارش بز	۱۸۸.....	هضم مواد غذایی
۱۸۹.....	خصوصیات دستگاه تناسلی ادراری بز	۱۹۱.....	شناسایی و خصوصیات بزه‌های شیری
۱۹۱.....	انواع بزه‌های معروف ایران	۱۹۲.....	معروف‌ترین نژادهای بز ایران
۱۹۲.....	انواع بزه‌های معروف دنیا	۱۹۳.....	انواع بزه‌های معروف دنیا
۱۹۳.....		۱۹۵.....	
۱۹۵.....		۱۹۶.....	
۱۹۶.....			

۲۲۰ زمین
 ۲۲۰ مسقف کردن
 ۲۲۰ شیردوش صنعتی
 ۲۲۱ خوراک
 ۲۲۱ واکسیناسیون
 ۲۲۱ قیمت خود یز!
 ۲۲۱ چند ویژگی
 ۲۲۱ چه در جیب مان می رود؟
 ۲۲۲ خرج
 ۲۲۲ دخل
 ۲۲۲ پرورش بز کرکی
 ۲۲۲ استفاده بیشتر و بهتر از دامپروری
 ۲۲۲ کدام بزها کرک تولید می کنند؟
 ۲۲۳ ارزش اقتصادی کرک
 ۲۲۳ بز کرکی در چه آب و هوایی پرورش پیدا می کند؟
 ۲۲۳ ارزش کرک به چه عمل هایی بستگی دارد؟
 ۲۲۳ چگونه کرک بزها را مرسوب کنیم؟
 ۲۲۳ اصلاح نژاد چیست؟
 ۲۲۴ دام سالم، محصول سالم
 ۲۲۴ کرک را چگونه با ارزش تر کنیم؟
فصل ۱۱ مدیریت تولید سل بز
 ۲۲۵ مقدمه
 ۲۲۵ بیولوژی تناسلی بز
 ۲۲۵ بز ماده
 ۲۲۶ بز نر
 ۲۲۷ آغاز بلوغ
 ۲۲۷ فصلی بودن جفتگیری
 ۲۲۷ شیوه های مدیریت تولید مثل بز
 ۲۲۸ تشخیص بارداری
 ۲۲۹ بررسی صحت جفت گیری
 ۲۳۰ دستکاری تولید مثل در بزها
 ۲۳۰ همزمان سازی فصل
 ۲۳۱ جفتگیری خارج از فصل
 ۲۳۲ تخمک گذاری چند تایی
 ۲۳۳ تولید مثل حمایت شده در بزها
 ۲۳۳ تلقیح مصنوعی
 ۲۳۴ انتقال جنین
 ۲۳۴ نتیجه گیری
 ۲۳۴ روش عقیم کردن بز
فصل ۱۲ مسایل ویژه گوسفند و بز
 ۲۳۷ تفاوت گوسفند و بز
 ۲۳۷ گوسفند
 ۲۳۷ بز
 ۲۳۷ شکل ظاهری گوسفند و بز

فصل ۱۲ مسایل ویژه گوسفند و بز

۲۳۷..... تفاوت گوسفند و بز
۲۳۷..... گوسفند
۲۳۷..... بز
۲۳۷..... شکل ظاهری گوسفند و بز

پیشگفتار

با استفاده از این کتاب شما هرآنچه که برای پرورش گوسفند و بز نیاز باشد، فرا می‌گیرید. در این کتاب تمامی سوال‌های شما برای پرورش پیش بینی شده است و جواب آنها با زبانی ساده و به صورت کاملاً کاربردی و کم هزینه داده شده است.

اگر به دامداری علاقه‌مندید، اگر دارای زمین مناسب هستید، اگر به دنبال سود عالی هستید، اگر به پرورش گوسفند علاقه‌مندید، این حرفه پرسود و فرصت شغلی مناسب را از دست ندهید.

با توجه اینکه هدف اصلی شرکت‌های برتر دامداری در ورود به حوزه دام کشور رفع معضل گوشت قرمز بوده است و از طرفی در نظر گرفتن نیاز جامعه به گوشت سالم و کافی، پرورش گوسفند اصلاح نژاد شده و تولید نهاده‌های ژنتیکی مرتبط با این گوسفند به عنوان استراتژی منتخب این شرکت‌ها برگزیده شده است.

در بین نیازهای غذایی یک فرد، مواد پروتئینی حیوانی به خصوص شیر و گوشت که در رشد و سلامت نقشی اساسی را ایفا می‌کنند، دارای اهمیت ویژه‌ای هستند. پروتئین‌ها نه تنها از نظر کمی بلکه از نظر کیفی نیز حائز اهمیت ویژه‌اند بنابراین باید در رژیم غذایی روزانه مقدار معینی از اسیدهای آمینه مختلف وارد بدن شود تا توازن برقرار گردد. توازن اسیدهای آمینه در پروتئین‌های حیوانی بهتر از پروتئین‌های گیاهی است. هر فرد سالم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن روزانه بین ۸/۱۰ تا ۱۲ گرم پروتئین نیاز دارد که از این میزان حداقل یک سوم و در شرایط بهینه تا نیمی از آن بایستی از پروتئین حیوانی تأمین شود.

پروراندن یکی از روش‌های مهم در بالا بردن تولیدات گوشت قرمز بدون افزایش تعداد دام می‌باشد. در کشور سالانه حدود ۳۰ درصد از جثه گاوهای گوسفند شامل بره‌های نر، گوسفند‌های نازا و پیر کشتار می‌گردند و قسمت اعظم تولیدات پروتئینی کشور را تأمین می‌کنند. اگر عملیات پروراندن به روش صحیح صورت پذیرد، از وارد کردن گوشت قرمز به کشور بی‌نیاز خواهیم شد.

از دیدگاه علمی به پروراندن توجه ویژه‌ای باید داشت. به طور کلی در پرورش هر حیوانی به صورت صنعتی، باید در راستای کاهش زیان، افزایش تولید و به دنبال آن افزایش سود گام برداشت. به همین خاطر در پرورش گوسفند، دام‌ها را زمانی باید به فروش رساند که به بیشترین رشد (بیشترین تولید اقتصادی) رسیده باشند. کشتار بره‌های کم سن و کم وزن در کشور، با کاهش تولیدات دامی همراه بوده و به معنی از دست دادن یکی از ابزارهای تولید برداشت می‌شود. چنین مشکلاتی در بیشتر موارد با کشتار میش‌های آبست، گسترش می‌یابند.

به دلیل کمبود گوشت قرمز گوسفندی و درخواست بالای جامعه کنندگان، در پنج الی ۲۰ سال گذشته به پروراندن توجه بیشتری گردیده و از این راه بر میزان تولید افزوده شده است؛ اما این افزایش با درخواست بازار هماهنگ نبوده و هنوز هم بسیاری از دامداران به کشتار بی‌رویه بره‌های کم سن و سال به ویژه در بهار می‌پردازند. ناآگاهی و همچنین کمبود توانایی مالی دامداران و گاهی بی‌توجهی مسئولان رکارا، در به هدر دادن این سرمایه بزرگ مؤثر بوده‌اند.

بالغ بر ۲۶ نژاد گوسفند و ۷ نژاد بز در کشور وجود دارد و تنوع گوسفندان موجود کشور در بین گوسفندان دنیادار جهان منحصر به فرد می‌باشد. پرورش گله‌های عشایری و اغلب گله‌های روستایی به روش سنتی و کم بازده است. پرورش نیمه صنعتی گوسفند و بز بطور اغلب در پروراندن‌ها و نگهداری در مزارع است. در معدود کشت و صنعت‌های بزرگ کشور پرورش گوسفند و بز بصورت صنعتی است و مدیریت آنها دولتی و یا تعاونی است. در حال حاضر نا آشنایی با فن آوریهای روز، مشکلات اقتصادی و کم سواد بودن بهره برداران حرفه گوسفنداری، سبب کاهش روز افزون بازده اقتصادی آن شده است. از طرفی توسعه شهرنشینی و جاذبه‌های شهری موجب کاهش دلبستگی نسل جوان به این حرفه و روی آوردن آنان به حرفه‌های دیگر شده است. پیش بینی می‌شود، در صورت ادامه یافتن روند کنونی، در ده سال آینده بقای این حرفه با خطر جدی روبرو شود و کاهش سهم ۵۰ درصدی تولید گوشت قرمز و نیز سهم اشتغال مولد آن، برای جامعه جبران ناپذیر خواهد بود. براساس بررسی‌ها و مطالعات بعمل آمده، مشکلات و مسایل متعددی بر سر راه توسعه حرفه گوسفند داری وجود دارد.

نبود متولی موثر و کارآمد جهت سیاست گذاری، برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر فعالیتهای دستگاههای ذیربط، مهمترین معضل این حرفه محسوب می‌شود. آرایه راهکارهای مناسب برای حفظ، احیا و توسعه حرفه گوسفند

داری در کشور بر انجام اقدامات کوتاه، میان و بلند مدت استوار است. در اقدامات کوتاه مدت بایستی هدف اصلی افزایش بازدهی اقتصادی واحدها باشد. همزمان با آن لازمست اقدامات مناسبی برای توسعه تشکلهای صنفی، حمایت‌های مناسب از قبیل ارایه تسهیلات بانکی کم بهره با باز پرداخت طولانی مدت، توسعه خدمات بیمه‌ای و خرید تضمینی محصولات تولیدی صورت پذیرد. در میان و بلند مدت، ضمن توسعه سیستم‌های نیمه صنعتی، با تمهیدات اصلاح نژادی و با یکار گیری فن‌آوری‌های پیشرفته در جهت بهبود خصوصیات رشد، بازده تولیدمثل، بهبود بازده غذایی و بهبود کمی و کیفی لاشه، می‌توان توسعه پایدار این حرفه را تضمین نمود. معرفی و توسعه سیستم‌های صنعتی پرورش گوسفندان گوشتی و بزهای شیری، برای جلب سرمایه گذاران علاقمند و فارغ التحصیلان رشته‌های دامپروری نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در ایران پرورش بز ریشه در تاریخ و فرهنگ مردم دارد، در ایران باستان بز کوهی با مضمون آبخواهی، زاینده‌گی، فراوانی نعمت و محافظت پنداشته می‌شد. تعبیری از یک فرشته که در مواقع سختی از آن کمک خواسته می‌شد و ریشه این باور به یکی از اسطوره‌های ایران باستان بر می‌گردد. از طرفی بز در مقایسه با سایر دامها از کمترین وابستگی به خارج برخوردار است. پرورش انفرادی یا توأم بز با سایر نشخوارکنندگان به‌ویژه گوسفند در کشور از قدیم الایام یک سنت ریشه‌ای است و به نظر می‌رسد شرایط آب و هوایی خشک بسیاری از نقاط کشور ما، فقر تولید مواد خوراکی مناسب و عدم توان مالی دامداران روستایی برای نگهداری گاو شیری توجه بیشتری را به پرورش اصولی بزها طلب می‌کند؛ بنابر این توجه به حمایت از این حرفه علاوه بر اشتغال زایی قابل توجه، می‌تواند به یکی از منابع ارز آور مهم کشور نیز تبدیل شود، چنانچه می‌تواند نیاز صنعت فرش و صنایع ریسندگی و بافندگی را به تهیه نخ‌های با کیفیت بالا تأمین و سبب توسعه صادرات فرش پست و چرم نیز شود. در این رابطه شناخت نژادهای معروف و مناسب بزهای شیری در جهان و ایران، بررسی‌های علمی انتخاب، اصلاح، تغذیه و پرورش آنها در سطح قابل درک برای عامه دست‌اندرکاران و پرورش‌دهندگان پرورش بز ضروری است که در این کتاب در مورد آنها صحبت خواهد شد. از خوانندگان ارجمند این کتاب تقاضا می‌گردد صورت مشاهده هر گونه اشتباه یا نارسایی، چاپی و غیرچاپی مولفین را مطلع سازند تا در چاپ بعدی به تصحیح و کمیر آن اقدام گردد.

با تقدیم احترام

اردیبهشت ۹۸

دکتر دامود ناستی

مدیر عامل اتحادیه مرکزی تعاونی‌های دامپروری دام سبک کشور

dam.odnemati@iran.ir

مهندس شهرام مقصودی

کارشناس ارشد صنایع غذایی